

działania ochronne będą mogły być finansowane wyłącznie z przychodów organizacji.

Jako pierwszy element realizacji projektu zostały zakupione: piec na biomase, prasa belująca oraz kosiarka rotacyjna. Koszenie i zbiór biomasy trwa.

Finansowanie:

Całkowity planowany budżet projektu wynosi 8 318 632 euro (ok. 35 770 118 PLN), z czego działania realizowane przez Klub na terenie Polski posiadają budżet ok. 600 000 euro. 60% całkowitej kwoty projektu stanowi dofinansowanie Komisji Europejskiej.

Magdalena Makowska

LIFE17 NAT/BE/445 LIFE Green Valleys: connecting habitats conservation with long term biomass management and multi stakeholder approach

CLIMATE CLUB –

łagodzenie klimatu poprzez poprawę uwodnienia torfowisk, czyli nie tak nowe przedsięwzięcie LIFE Klubu

Fot. Mara Pakalne

Wspólnie z dziewięcioma partnerami pięciu krajów nadbałtyckich – Polski, Niemiec, Litwy, Łotwy i Estonii w roku 2016 rozpoczęliśmy realizację projektu LIFE z priorytetu Climate Change Mitigation (przeciwdziałanie zmianom klimatu) pod nazwą „Ograniczenie emisji dwutlenku węgla poprzez renaturyzację torfowisk na Nizinie Wschodnio- i Środkowoeuropejskiej” w skrócie “Peat Restore”. Przez 5 lat trwania projektu realizowane będą w krajach partnerskich działania mające na celu ponowne uwodnienie zdegradowanych torfowisk obejmujących obszar 5,3 tys. ha, tak aby przywrócić ich naturalną funkcję akumulacji węgla.

W Polsce miejscem realizacji projektu są torfowiska Słowińskiego Parku Narodowego o łącznej powierzchni 1350 ha. Teren ten objęty jest ochroną w ramach różnych form ochrony – poza faktem, iż jest to teren parku narodowego jest to także obszar NATURA 2000 (PLH i PLB), Rezerwat Biosfery UNESCO MAB, obszar Ramsar oraz Międzynarodowy Obszar Ochrony Ptaków (IBA). Obszar projektu podzielony jest na 3 obiekty: bór bagieny Kluki (A) i Ciemińskie Błota (B), zdominowane przez brzozy i sosny, silnie zdegradowane torfowisko Wielkie Błota (C), gdzie miało miejsce wydobywanie torfu (zobacz mapę obszaru). Obiektami naszej pracy są trzy siedliska przyrodnicze – lasy i bory bagienne (91D0*), torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (7110*) oraz zdegradowane torfowiska wysokie zdolne do naturalnej regeneracji (7120) – wszystkie te siedliska pozostają pod silnym wpływem dawnego wydobywania torfu i odwadniania.

Jako partner na terenie Polski, Klub Przyrodników jest odpowiedzialny za zarządzanie

tą częścią projektu, która dotyczy Polski oraz realizację działań zmierzających do poprawy uwodnienia tych terenów.

POPRAWA BILANSU KLIMATYCZNEGO

W ramach przedsięwzięcia planuje się przeanalizować emisję i magazynowanie gazów cieplarnianych, poziom wody oraz stan flory i fauny. Pomoże to udowodnić skuteczność działań nawadniających i da możliwość regulowania odchyleń. Dlatego potencjalny wpływ uwodnienia na klimat będzie można obliczyć.

Do dziś przeprowadziliśmy już prawie trzyletnie szczegółowe badania hydrologiczne, które pozwoliły (wraz z danymi z lat poprzednich) opracować szczegółową mapę hydrologiczną torfowisk oraz matematyczny model hydrologii, na podstawie którego ustalona zostanie optymalna lokalizacja, rodzaj oraz wysokość piętrzenia zastawek jakie planujemy wybudować.

Wspólnie z Beneficjentem wiodącym – organizacją NABU z Niemiec – przeprowadzone zostały w 2018 i 2019 roku rundy pomiarów gazów cieplarnianych na jednym z torfowisk w Parku. Pomiarów stanowią jeden z kluczowych elementów całego przedsięwzięcia, gdyż będą wkładem do uszczegółowienia metody obliczeń emisji gazów GEST – z ang. Greenhouse Gas Emission Site Types, czyli emisja gazów zależna od typu siedliska. Jest to metoda opracowana przez naukowców z centrum naukowego w Greifswaldzie, a przedsięwzięcie Peat Restore na jej podstawie oraz dokonanych pomiarów ma za zadanie wykazać, iż renaturyzacja i ochrona torfowisk ma kluczowe znaczenie dla ochrony klimatu i łagodzenia skutków jego zmiany.

INNOWACJE W OCHRONIE TORFOWISK

Jednym z ciekawszych, ale i trudniejszych elementów przedsięwzięcia jest wdrożenie innowacyjnych metod odtwarzania torfowisk ze zbiorników wodnych powstałych po przemysłowym wydobywaniu torfu. Idea polega na zapoczątkowaniu procesu torfotwórczego – bo do odtwarzania torfowiska to jeszcze bardzo daleka droga i nie naszemu pokoleniu będzie dane je oglądać – poprzez z jednej strony budowę ok. stu niewielkich (2x2 m) pływających, ale zakotwiczonych w dnie wysp, na których posadzona zostanie lokalna roślinność torfotwórcza, a z drugiej strony na przebudowie linii brzegowej i/lub dna zbiornika w taki sposób, by stworzyć groble i/lub wyspy stałe. Wszystkie te działania mają służyć zniwelowaniu falowania dużego lustra wody zbiorników i stworzeniu miejsc spokojnych, w których może dojść do tworzenia się pła roślinności na powierzchni wody i stop-

Przygotowania do pierwszych pomiarów na jednym z torfowisk litewskich. Fot. Leticia Jurema

*Pierwszy prototyp wyspy tuż po zwodowaniu.
Fot. Magdalena Makowska*

niowego zarastania. W sprzyjających warunkach ma to doprowadzić do odtwarzania się pokładów torfu w tych miejscach.

DZIELENIE SIĘ WIEDZĄ

Wiedza zdobyta w projekcie, jak również opracowane scenariusze najlepszych praktyk ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zostaną podsumowane w podręczniku działań ochronnych dla torfowisk, który będzie mógł być wykorzystany przez różne zainteresowane osoby i instytucje. W celu zapewnienia osiągnięcia i utrzymania efektów w perspektywie długofalowej, planowane jest opracowanie planów zarządzania i koncepcji odbudowy dla każdego torfowiska. Część z dokumentów, np. analiza sytuacji prawnej, dostępna jest już online na stronie <https://life-peat-restore.eu/pl/publikacje/>.

Dwie testowe konstrukcje w rok po zwodowaniu i nasadzeniu. Widocznie lepszy stan roślinności na jednej z wysp jest wynikiem faktu, że druga konstrukcja – bez pływaków – ma za duże zanurzenie. Pozwoliło nam to dowiedzieć się, że wyspy muszą mieć dodatkowe elementy utrzymujące je na wodzie. Fot. Magdalena Makowska

ANGAŻOWANIE LUDZI

Planowane konferencje, seminaria, warsztaty, a także materiały informacyjne, wystawa fotografii oraz film dokumentalny przyczynią się do podniesienia świadomości społecznej oraz informowania o postępach projektu. W

Nagrywanie wywiadu z pracownikiem Słowińskiego Parku Narodowego. Fot. Magdalena Makowska

2017 roku gościliśmy w Polsce ekipę filmową z Estonii, która dokumentowała jedno z działań. Materiał, wraz ze zdjęciami z pozostałych krajów będzie następnie udostępniony w postaci dwóch filmów dokumentalnych.

Magdalena Makowska

FINANSOWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA

Łączny budżet projektu wynosi **6 010 517 €**. Projekt jest finansowany z wielu źródeł. W Polsce podmiotami dofinansującymi są LIFE – blisko 60%, Fundacja Ochrony Morza Bałtyckiego BaltCF, NABU i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

Fot. Janine Jachtner